

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov **1/ B. N.**, bývajúceho v N., **2/ D. N.**, bývajúcej v K., zastúpených JUDr. A. P., advokátkou vo Z., **3/ A. J.**, bývajúcej v B., **4/ P. N.**, bývajúceho v K., **5/ A. B.**, bývajúcej v R., **6/ K. N.**, bývajúceho v R., zastúpených JUDr. A. P., advokátkou vo Z., proti odporcom **I/ N.**, so sídlom vo Z., zastúpenému spoločnosťou U. so sídlom vo Z., v mene a na účet ktorej koná advokát Mgr. M. H., **II/ Ministerstvu pôdohospodárstva Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Dobrovičova 12, o náhradu škody za znehodnotenie nehnuteľností, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 10 C 182/2003, o dovolaní navrhovateľov 1/, 2/, 5/ a 6/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. septembra 2009 sp. zn. 16 Co 187/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. septembra 2009 sp. zn. 16 Co 187/2009 a rozsudok Okresného súdu Zvolen zo 17. decembra 2008 č.k. 10 C 182/2003-436 v jeho zamietajúcej časti a vo výroku o trovách konania a vec vracia Okresnému súdu Zvolen na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Navrhovatelia (2/, 3/, 4/, právni nástupcovia pôvodného navrhovateľa 2/ (Z. N.) sa svojím návrhom proti odporcom (pôvodnému odporcovi Ústavu pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov lesného a vodného hospodárstva Slovenskej republiky) domáhali náhrady za znehodnotenie nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastrálnom území K., parcely – stavby a trvalé porasty KN č. X., č. PK č. X. vo výmere X. m², dom č. X. (kaštieľ), KN č. X., č. PK č. X. vo výmere X. m² (kaplnka) a KN č. X., č. PK č. X. vo výmere X. m² (znehodnotenie sa týkalo drevárne, trvalých porastov a ekologickej devastácie), ku ktorým im bolo rozhodnutím P. z 8. februára 1995 č. V. podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení zmien a doplnkov (ďalej len

zákon) priznané (ako pôvodným vlastníkom) vlastnícke právo (k dohode o vydaní nehnuteľností nedošlo) vo výške určenej znaleckým dokazovaním.

Okresný súd Zvolen (medzitýmny) rozsudkom z 21. septembra 2007 č.k. 10 C 182/2003-342 vyslovil, že návrh navrhovateľov 1/, 2/, 5/, 6/ je voči odporcovi I/ dôvodný v celom rozsahu, voči odporcovi II/ je nedôvodný v celom rozsahu a návrh navrhovateľov 3/, 4/ je voči odporcom I/, II/ nedôvodný s tým, že po jeho právoplatnosti rozhodne o výške uplatneného nároku. Napriek právnej kvalifikácii uplatneného nároku účastníkmi konania predmetnú vec právne posúdil podľa § 420 Občianskeho zákonníka. Dospel k záveru, že navrhovateľom vzniklo právo na náhradu škody, ktorú povinná osoba (právny predchodca odporcu I/) spôsobila porušením povinnosti zabezpečiť ochranu predmetných nehnuteľností pred ich znehodnotením. Poukázal na to, že existencia škody je vymedzená aj v zápisnici, na základe ktorej malo dôjsť k odovzdaniu nehnuteľností, ale z dôvodu ich znehodnotenia k prevzatiu nedošlo. Škoda existovala v čase, keď sa právny predchodca odporcu I/ snažil odovzdať nehnuteľnosti vlastníkom (navrhovateľom), aj v neskoršom období, keď znalkyňa K. vyhodnotila ich stav za značne znehodnotený. Zavinenie právneho predchodcu odporcu I/ na takomto stave je dané vedomou nedbanlivosťou (nehnuteľnosti opustil a nezabezpečil starostlivosť ako riadny hospodár). Teda boli splnené všetky predpoklady jeho zodpovednosti za takto vzniknutú škodu. Keďže nehnuteľnosti, ktorých znehodnotenie je predmetom konania, po smrti (pôvodného) navrhovateľa 2/ nadobudla titulom dedičstva (z navrhovateľov 2/, 3/, 4/) len navrhovateľka 2/ vyslovil, že návrh navrhovateľov 3/, 4/ je voči odporcovi I/ nedôvodný. Práva a povinnosti z pôvodného odporcu prešli (po jeho zániku) len na odporcu I/, preto odporca II/ nie je pasívne legitimovaný v danom konaní a návrh navrhovateľov (1/, 2/, 5/, 6/) nie je voči nemu dôvodný.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie odporcu I/ uznesením z 13. marca 2008 sp. zn. 16 Co 8/2008 medzitýmny rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti (pokiaľ vyslovil, že návrh navrhovateľov 1/, 2/, 5/, 6/ je voči odporcovi I/ dôvodný) v celom rozsahu zrušil a vec mu (v rozsahu zrušenia) vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že navrhovatelia nepreukázali rozsah škody vzniknutej im znehodnotením predmetných nehnuteľností a prvostupňový súd ani nerozčlenil jednotlivé obdobia znehodnotenia u každej z nehnuteľností, vydaných navrhovateľom. Preto rozhodol v rozpore so zákonom. Odvolací súd poukázal na to, že návrh, v ktorom navrhovatelia neuviedli výšku uplatňovanej náhrady

za znehodnotenie nehnuteľností, bol podaný dňa 19.2.1997. Až po výzve súdu podaním doručeným 18.3.1997 predbežne určili náhradu na 7 000 000 Sk (232 357,43 €), pričom opravu a doplnenie návrhu formuloval navrhovateľ 1/ (rozšíril aj dôvod uplatneného nároku podľa zákona), ktorý v priebehu konania zobral návrh v sume 5 000 000 Sk (165 969,59 €) späť. Navrhovatelia 5/, 6/ doplnili návrh podaním zo 4.9.2003 tak, že špecifikovali výšku nároku na 1 080 000 Sk (35 849,43 €) pre každého z nich (odvolali aj plnomocenstvo udelené na ich zastupovanie navrhovateľovi 1/). Odvolací súd vytkol prvostupňovému súdu, že sa (pri posúdení nároku podľa Občianskeho zákonníka) nevysporiadal ani s námietkou premlčania vznesenou odporcom I/.

Okresný súd vo Zvolene (v poradí druhým) rozsudkom zo 17. decembra 2008 č.k. 10 C 182/2003-436 konanie sčasti 5 000 000 Sk (165 969,59 €) s príslušenstvom voči navrhovateľom 1/, 2/, 3/, 4/, 5/, 6/ zastavil. Návrh voči navrhovateľom 1/, 2/, 5/, 6/ v základe a uplatnenej výške voči odporcom I/, II/ a navrhovateľov 3/, 4/ v uplatnenej výške voči odporcom I/, II/ zamietol. Navrhovateľom 1/ až 6/ uložil povinnosť nahradiť odporcovi I/ trovy konania vo výške 97 414,70 Sk (3 233,58 €) na účet právneho zástupcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Odporcovi II/ náhradu trov konania voči navrhovateľom 1/ až 6/ nepriznal. V odôvodnení uviedol, že po oboznámení sa so spisom Okresného súdu Zvolen vedeným pod sp. zn. 6 C 9/1999 (v ktorom navrhovatelia uplatňovali nájomné za predmetné nehnuteľnosti od 15.3.1995 do ich vydania) zistil, že rozsudok v ňom vydaný, nezakladá dôvod na zastavenie daného konania pre res iudicata (§ 159 ods. 3 O.s.p.). Pri uplatnenej náhrade za znehodnotenie nehnuteľností dospel k záveru o jej prekludovaní vo vzťahu k pasívne legitimovanému odporcovi I/, lebo v lehote 6 mesiacov nebol nárok uplatnený podľa zákona. Ďalej sa zaoberal uplatnenou náhradou škody vo výške 2 000 000 Sk (66 387,84 €), podielovo každým navrhovateľom vo výške 500 000 Sk (16 596,96 €) s príslušenstvom nad sumu 1 162 470 Sk (38 586,94 €) a dospel k záveru, že námietka premlčania vznesená odporcom I/ je dôvodná (§ 106 Občianskeho zákonníka), pretože navrhovatelia v pôvodnom návrhu (podanom 19.2.1997) neuviedli výšku náhrady a túto špecifikovali až po uplynutí subjektívnej premlčacej doby (§ 106 Občianskeho zákonníka). Preto návrh zamietol a v späťvzatej časti zastavil (§ 96 ods. 1 O.s.p.). Ďalej uviedol, že medzitýmnym rozsudkom sa nerozhoduje na základe návrhu účastníkov, rozhoduje sa ním o základe uplatneného nároku, preto (návrh) navrhovateľov 1/, 2/, 5/, 6/ v základe a v uplatnenej výške voči odporcom I/, II/ zamietol v celom rozsahu. Nakoľko výroky

z medzitýmneho rozsudku o nedôvodnosti nároku v základe navrhovateľov 1/, 2/, 5/, 6/ voči odporcovi II/ v celom rozsahu a navrhovateľov 3/, 4/ voči odporcom I/, II/ v celom rozsahu nadobudli právoplatnosť, súd vo vzťahu k nim rozhodol o nároku v uplatnenej výške tak, že nárok navrhovateľov 1/, 2/, 5/, 6/ (v uplatnenej výške) voči odporcovi II/ a nárok navrhovateľov 3/, 4/ voči odporcom I/, II/ zamietol v celom rozsahu. Odporca II/ bol navrhovateľmi nesprávne označený, lebo nebol pasívne legitimovaným v konaní. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie navrhovateľov rozsudkom z 3. septembra 2009 sp. zn. 16 Co 187/2009 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zmenil tak, že návrh navrhovateľov 1/, 2/, 3/, 4/, 5/, 6/ voči odporcom I/ aj II/ zamietol a vo výroku o trovách prvostupňového konania zmenil tak, že navrhovateľom uložil povinnosť nahradiť odporcovi I/ trovy prvostupňového konania v sume 3 233,57 € v lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku na účet jeho právneho zástupcu. Odporcovi I/ voči navrhovateľom 3/, 4/ a odporcovi II/ voči navrhovateľom 1/, 2/, 3/, 4/, 5/, 6/ náhradu trov konania nepriznal. Navrhovateľom 1/, 2/, 5/, 6/ uložil povinnosť zaplatiť odporcovi I/ trovy odvolacieho konania v sume 666,25 € do troch dní na účet jeho právneho zástupcu. Rozsudok prvostupňového súdu v napadnutej časti, ktorý je zhodný s výrokom rozsudku vyhláseného na pojednávaní (17.12.2008) zmenil iba preformulovaním jeho nejasného a nezrozumiteľného výroku, v podstate ho teda potvrdil. Uviedol, že navrhovatelia si náhradu za znehodnotenie uplatňovali k trom parcelám a to stavbe domu č. X. – kaštieľu a kaplnke vo výmere X. m², k parcele č. KN X. vo výmere X. m², ku ktorej uvádzali, že znehodnotenie sa týka drevárne, trvalých porastov a jej, iba ekologickej, devastácie. Rozhodnutím P. z 8. februára 1995 č. V. bolo určené, že im patrí náhrada podľa § 14 ods. 3 a 5 zákona, za znehodnotenie kaštieľa a kaplnky. O náhrade za znehodnotenie drevárne, trvalých porastov a ekologickej devastácii k parcele č. X. vo výmere X. m², kat. územie K. rozhodnuté nebolo. Navrhovateľom (aj pôvodnému navrhovateľovi 2/) bola priznaná náhrada za znehodnotenie vydaných nehnuteľností podľa § 14 ods. 3 zákona a to každému v sume 60 000 Sk (1 991,64 €) s príslušenstvom, ktorá im aj bola (v priebehu daného konania) vyplatená. Vo vzťahu k parcele č. X. navrhovatelia neuplatnili nárok včas a voči správne subjektu, t.j. voči Slovenskému pozemkovému fondu (§ 17 ods. 1 zákona). Preto súd prvého stupňa správne rozhodol, keď návrh v tejto časti z dôvodu preklúzie zamietol. Po tom, čo navrhovateľom bola vyplatená náhrada za znehodnotenie kaštieľa a kaplnky (podľa § 14 ods. 3 zákona)

zmenili právny titul a náhradu za znehodnotenie uplatňovali podľa § 27 ods. 2, 3 zákona a to napriek právnomu názoru vyslovenému v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 1999 sp. zn. 2 Cdo 20/1999 (toto ustanovenie upravuje vzťah medzi vlastníkom a nájomcom). V danom prípade navrhovatelia žiadnym osobitným spôsobom nešpecifikovali k akému znehodnoteniu predmetných dvoch nehnuteľností došlo nad rámec bežného opotrebenia v čase od 16.3.1995 do 31.1.1996. Výšku náhrady, ktorú uplatňovali titulom znehodnotenia do návrhu neuviedli, doplnili ju až na základe výzvy súdu v uvedenom rozsahu. Navrhovateľom bolo priznané vlastnícke právo k nehnuteľnostiam právoplatne ku dňu 15.3.1995. Škodu však vyčíslili až podaním z 18.3.1997 a to pôvodne v uplatnenej sume 7 000 000 Sk (232 357,43 €). Pokiaľ by potom nárok uplatňovali titulom náhrady škody vzniknutej poškodením kaštieľa a kaplnky za čas účinnosti zákona ku dňu, kedy im bolo vlastnícke právo k týmto nehnuteľnostiam právoplatne priznané, t.j. do 15.3.1995, uplatnili nárok po uplynutí dvojročnej premlčacej lehoty, pretože podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo na náhradu škody sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Navrhovatelia boli opakovane odporcom I/ vyzývaní na prevzatie nehnuteľností. O stave nehnuteľností ku dňu priznania vlastníckeho práva mali náležitú vedomosť, vedeli teda o škode, aká na nehnuteľnostiach ku dňu priznania im vlastníckeho práva vznikla. Preto neobstojí ich tvrdenie, že o škode sa dozvedeli až 6.9.1995. Podľa § 5 ods. 3 zákona vedeli aj o tom, že za škodu by mal zodpovedať právny predchodca odporcu I/. Pokiaľ potom vyčíslili škodu až podaním z 18.3.1997, urobili tak po uplynutí zákonnej subjektívnej premlčacej doby. Na podanie z 19.2.1997, v ktorom škodu nevyčíslili, teda ani neuplatnili, nebolo možné prihliadnuť. Odvolací súd zdôraznil, že už v zrušujúcom uznesení (predchádzajúceho rozsudku prvostupňového súdu) bolo jednoznačne špecifikované, z akých dôvodov je nárok navrhovateľov premlčaný. Vzhľadom na to, že navrhovatelia 3/, 4/ vstúpili do daného konania ako univerzálni sukcesori po smrti pôvodného navrhovateľa 2/ a preberateľkou dedičstva sa stala navrhovateľka 2/ (manželka poručiteľa) uložil povinnosť nahradiť trovy prvostupňového konania odporcovi I/ len tejto dedičke. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 149 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu vo výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti tak, že návrh navrhovateľov 1/, 2/, 3/, 4/, 5/, 6/ voči odporcom I/, II/ zamietol a rozhodol o povinnosti navrhovateľov 1/, 2/, 5/, 6/ nahradiť

odporcovi I/ trovy prvostupňového konania a odvolacieho konania podali dovolanie navrhovateľa 1/, 2/, 5/, 6/. Navrhli rozsudok odvolacieho súdu (ako aj rozsudok súdu prvého stupňa) zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a uložiť odporcovi I/ nahradiť im trovy dovolacieho konania. Dovolanie odôvodnili ustanovením § 241 ods. 2 písm. a/ a c/ O.s.p. Namietali, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Uviedli, že návrhom doručeným súdu 19.2.1997 si uplatňovali svoje nároky voči odporcom v zmysle § 27 ods. 2 a 3, § 24 ods. 4 v nadväznosti na § 15 ods. 1 až 3 a 5 zákona a teda svoj nárok na náhradu škody za znehodnotenie nehnuteľností si uplatnili včas v súlade s § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka, vo vzťahu k ustanoveniu § 27 ods. 2 a 3 zákona ich nárok nezanikol. Poukázali aj na skutočnosť, že nájom nehnuteľností podľa zákona povinnou osobou v čase uplatnenia nároku na náhradu škody trval a povinná osoba sa mala o nehnuteľnosti starať so starostlivosťou riadneho hospodára. Rozhodnutie súdu (krajského aj okresného), ktorým návrh zamietol preto považovali za nesprávne.

Odporca I/ navrhol dovolanie ako neprípustné zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.) a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 242 ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu (v dovolaní napadnutej časti) treba zrušiť.

V prejednávanvej veci je dovolaním navrhovateľov 1/, 2/ 5/, 6/ napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Podľa § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3, 4.

Z porovnania rozsudkov prvostupňového a odvolacieho súdu je zrejmé, že napriek použitej formulácii o zmene rozsudku súdu prvého stupňa, odvolací súd v skutočnosti potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (čo napokon konštatoval aj v dôvodoch svojho rozhodnutia) v napadnutej časti vo veci samej a zmenil ho len vo výroku o trovách prvostupňového konania. Z hľadiska prípustnosti dovolania možno za zmeňujúci výrok rozsudku súdu prvého stupňa odvolacím súdom považovať iba taký výrok rozsudku, ktorým odvolací súd vecne zmeňuje rozhodnutie súdu prvého stupňa vo veci samej. V porovnaní s výrokom rozsudku prvostupňového súdu musí ísť o iné, rozdielne rozsudky vo veci samej (pozri R 12/1994). Z uvedeného vyplýva, že rozhodujúcim nie je formálne hľadisko, t.j. ako odvolací súd označil výrok svojho rozhodnutia, ale vecné hľadisko, t.j. či výsledkom porovnania oboch výrokov je vyššie uvedená odlišnosť.

Pokiaľ sa teda týka rozsudku odvolacieho súdu v napadnutej časti, ktorým bol v skutočnosti potvrdený zamietajúci rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej nejde o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu podľa § 238 ods. 1 O.s.p., ale o potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil prípustnosť dovolania. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nevyslovil ani záväzný právny názor, od ktorého by sa odvolací súd mohol odchýliť a nejde ani o prípad týkajúci sa neplatnosti zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3, 4. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie navrhovateľov 1/, 2/, 5/, 6/ nie je podľa § 238 O.s.p. prípustné.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namietal alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania navrhovateľov 1/, 2/, 5/, 6/ proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale zaoberal sa aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Vady konania uvedené v § 237 O.s.p. dovolatelia síce

nenamietali, ale po preskúmaní veci dospel dovolací súd k záveru o existencii vady konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., t.j. že postupom súdov bola odňatá možnosť účastníkom konať pred súdom.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odnímajú tie jeho procesné práva, ktoré mu zákon priznáva. O vadu konania, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná ide najmä vtedy, ak súd postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom súd odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Vady spôsobujúce zmätočnosť konania môžu nastať aj pri samotnom vydaní rozhodnutia, ako dôsledok absencie niektorej jeho podstatnej časti (záhlavia, výroku, odôvodnenia). Zakladajú nepreskúmateľnosť rozhodnutia ako celku, ktorá môže byť dôsledkom obsahovej a gramatickej nezrozumiteľnosti, neurčitosti alebo neodôvodnenosti (arbitrárnosti). Vydanie zmätočného rozhodnutia nemá svoje právne opodstatnenie najmä z hľadiska ústavou zaručeného práva účastníka na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len „dohovor“), porovnaj napr. III. ÚS 156/06, III. 331/04, II. ÚS 174/04.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (pozri

I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto (každý) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (pozri III. ÚS 7/08).

Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe najmä princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a ďalšie požiadavky spravodlivého súdneho konania. Samotné súdne rozhodnutie, ktorým sa završuje poskytovanie súdnej ochrany, musí byť logickým a právnym vyústením doterajšieho priebehu a výsledkov konania pri rešpektovaní zásad spravodlivého súdneho konania, pri jeho vydaní musia byť zachované formálne a obsahové náležitosti s dôrazom na zrozumiteľnosť, určitosť, jasnosť a súlad jeho skutkových i právnych dôvodov vo vzťahu k jeho výroku.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (pozri napr. Ruiz Torija c. Španielsko z 9.12.1994, Georgiadis c. Grécko z 29.5.1997, Higgins c. Francúzsko z 19.2.1998).

Ústavný súd podľa konštantnej judikatúry (pozri napr. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) tiež vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne, zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a ochranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (pozri I. ÚS 241/07).

Podľa § 155 ods. 1 O.s.p. obsah rozhodnutia vo veci samej vysloví súd vo výroku rozsudku. Vo výroku rozhodne tiež o povinnosti na náhradu trov konania, pokiaľ o nej nerozhoduje samostatne.

Podľa § 157 ods. 1 O.s.p. v písomnom vyhotovení rozsudku sa po slovách V mene Slovenskej republiky uvedie označenie súdu, mená a priezviská sudcov a prísediacich, presné označenie účastníkov konania a ich zástupcov, účasť prokurátora, označenie prejednáwanej veci, znenie výroku, odôvodnenie, poučenie o lehote na podanie odvolania a náležitostiach odvolania podľa § 205 ods. 1 a 2, poučenie o možnosti výkonu rozhodnutia a deň a miesto vyhlásenia.

Podľa ods. 2 tohto ustanovenia v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Ustanovenie § 157 ods. 1 O.s.p. definuje, aké formálne náležitosti musí obsahovať rozsudok. Žiadna z nich nie je samoúčelná, ale plní dôležitú funkciu. Nedôslednosť obsahových náležitostí môže mať za následok nepreskúmateľnosť rozhodnutia (okrem jeho nevykonateľnosti).

Výrokom rozsudku súd v sporovom konaní vyjadruje svoje kladné alebo záporné stanovisko k dôvodnosti návrhu na začatie konania. Preto každý výrok rozsudku musí byť presný a konkrétny do takej miery, aby z neho bolo zrejmé buď aká povinnosť, komu a v prospech koho bola uložená alebo naopak kým uplatnený nárok, v akom rozsahu a voči komu bol zamietnutý.

Výrok rozsudku súdu prvého stupňa (v jeho zamietajúcej časti) uvedeným požiadavkám nezodpovedá. Jeho nejasná, nezrozumiteľná, nekonkrétna a zmätočná formulácia nevyjadruje vyriešenie otázky, ktorá mala byť predmetom rozhodnutia. Vo vzťahu k tomuto výroku ani odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa nezodpovedá požiadavkám jednoznačnosti, zrozumiteľnosti i preskúmateľnosti kladené na obsahové náležitosti písomného odôvodnenia rozhodnutí vyplývajúce z ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. Absentuje skutkový a právny základ, z ktorého prvostupňový súd vychádzal vo vzťahu nielen k rozsahu uplatneného nároku, ale aj ktorými navrhovateľmi a ku ktorým konkrétnym nehnuteľnostiam. V odôvodnení svojho rozsudku sa jasným, zrozumiteľným spôsobom nevysporiadal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré boli pre jeho rozhodnutie podstatné

a právne významné. Naopak jeho skutkové závery sú nezrozumiteľné a z neho vyplývajúce právne závery bez citácie a výkladu aplikovaných právnych noriem vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam danej veci zmätočné.

Z odôvodnenia rozhodnutia súdu musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. V odôvodnení rozhodnutia bolo nevyhnutné vyložiť právne aplikačné úvahy, ktoré súd viedli k záveru aj o prekludovaní a premlčaní nároku. V tejto súvislosti, pokiaľ ide o uvedené okolnosti konkretizácie rozsahu a právnej kvalifikácie uplatňovaného nároku vedúce k záveru o preklúzii a premlčaniu uplatneného nároku, dovolací súd zdôrazňuje, že účastník konania je vždy povinný v návrhu uviesť skutkové tvrdenia, z ktorých odvodzuje svoj nárok a označiť dôkazy (§ 79 ods. 1 O.s.p. a § 120 ods. 1 O.s.p.). Ak návrh trpí nedostatkom označenia konkrétnych skutkových tvrdení vo vzťahu k uplatnenému nároku, prípadne ich skutkové tvrdenia nie sú úplné alebo sú nejasné, je súd povinný skôr, než pristúpi k vecnému prerokovaniu veci tento nedostatok odstrániť postupom podľa § 43 ods. 1 O.s.p. Len odstránenie uvedených nedostatkov je predpokladom spravodlivého procesu, v ktorom súd zabezpečuje právo na súdnu ochranu porušeným alebo ohrozeným právam a je viazaný návrhom. Právnou kvalifikáciou uvedenou v návrhu nie je pritom viazaný.

Ak je rozsudok súdu prvého stupňa nepreskúmateľný ako celok (čo je daný prípad), musí odvolací súd takéto rozhodnutie zrušiť (§ 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p.), v inom prípade (pokiaľ dôjde k jeho potvrdeniu – v danom prípade došlo k potvrdeniu takého rozhodnutia, i keď formálne označeného ako zmeňujúce rozhodnutie) konanie zaťažil vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Nielen až z výroku rozsudku odvolacieho súdu sa účastníci konania totiž dozvedeli, ako rozhodol súd prvého stupňa, ale aj z jeho odôvodnenia sa dozvedeli o dôvode zamietnutia návrhu. Týmto postupom odvolacieho súdu, ktorý nahradil nepreskúmateľné rozhodnutie súdu prvého stupňa (v jeho výroku aj odôvodnení), odňal účastníkom konania možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), lebo im uprel právo argumentovať proti spôsobu rozhodnutia a jeho dôvodom v rámci odvolacieho konania.

Keďže konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu má vadu spočívajúcu v odňatí možnosti účastníkom konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), je dovolanie proti nemu nielen prípustné, ale aj dôvodné, lebo rozhodnutie vydané v konaní postihnutom touto procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky

preto rozhodnutie krajského súdu, ako aj rovnakou vadou postihnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa v napadnutej časti zrušil a vec vrátil v rozsahu zrušenia okresnému súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2, ods. 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd o trovách pôvodného konania ako aj dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. marca 2012

JUDr. Daniela Švecová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová